

תהליך רב מקצועי לניהול מטופלים תלויי אופיואידים במסגרת ראשונית בקהילה

ד"ר יעל וורמברנד, ד"ר סרג'יו הרשקוביץ, ד"ר יורם מור,
ד"ר דניאל שטיינר, מגר' טלי קניג, ד"ר דן אויירר,
ד"ר אורלי ביסקר כסיף

רקע

צריכה מוגברת והתמכרות לאופיואידים מציבה אתגר משמעותי למערכת הבריאות. בישראל הודגמה עלייה משמעותית בשימוש באופיואידים בעשור האחרון. בניית תוכנית התערבות רב מקצועית לאיתור צרכנים ומתן מענה מקיף במסגרת המשאבים בקיימים במרפאות הקהילה עשויה לשפר באופן דרמטי את תוצאות המטופל, ולהפחית את העומס על מרכזי הטיפול בהתמכרויות. עבודה זו נועדה להעריך את היעילות של גישה רב-מקצועית בניהול מטופלים תלויי אופיואידים במסגרת ראשונית בקהילה.

מטרות

הערכת היתכנות ויעילות של תוכנית איתור וטיפול מקיפה לחולים תלויי אופיואידים במסגרת מרפאת הרופאה.

שיטות

הפרויקט נערך במרפאה ראשונית המשרתת אוכלוסיית מטופלים שביניהם אותרו שיאני רכישות אופיואידים במחוז מרכז במכבי שירותי בריאות. משתתפים מתאימים זהו על סמך קריטריונים אבחוניים לתלות באופיואידים המוגדרים ע"פי כמות הרכישות המתועדת במערכות הרוקחות של הקופה ועל בסיס היכרות אישית של הרופאה המטפלת. ההתערבות כללה צוות טיפול רב-תחומי הכולל רפואה ראשונית, עבודה סוציאלית, רוקחות, נרקולוג, מומחה כאב, כאשר מנהלת התהליך הייתה רופאת המשפחה. ההתערבות כללה שלושה מרכיבים מרכזיים: (1) ניתוח תיקי המטופלים שאותרו ע"י הרופאה המטפלת ורוקח קליני מלווה ותכנון ראשוני של תוכנית טיפולית (2) פגישות מובנות עם המטופלים ובניית מעטפת טיפולית מותאמת אישית הכוללת טיפול רב-מקצועי. בחלק הארי של שלב זה, שהוגדר לפרק זמן של חצי שנה, תוגברה המרפאה במאבטח שנמצא בסמוך לחדרה של הרופאה במהלך כל שעות פעילותה (3) ניטור קבוע של התקדמות הטיפול ומעקב אחר רכישות האופיואידים.

תוצאות

האוכלוסייה כללה 42 מטופלים אשר אותרו בדו"חות שיאני רכישות אופיואידים. מתוכם בוצעה התערבות ב 24 מטופלים. ממצאים ראשוניים מהשנה הראשונה ליישום חשפו שיפור משמעותי בתוצאות המטופלים. מתוך 24 מטופלים, 14 התמידו בתוכנית המעקב והטיפול, 5 מטופלים הופנו וטופלו ע"י מומחה כאב, 4 מטופלים עברו תהליך של גמילה הדרגתית במסגרת המרפאה הראשונית, 7 מטופלים החלו טיפול ע"י נרקולוג מומחה להתמכרות. בתום חצי שנה של התערבות, 12 מטופלים מכלל המטופלים בהם בוצעה התערבות (50%), הדגימו הפחתה משמעותית בנטילת אופיואידים.

מסקנות

פרויקט ייחודי זה מדגים את ההיתכנות והיעילות של תוכנית איתור וטיפול מקיפה למטופלים תלויי אופיואידים במסגרת ראשונית בקהילה. הממצאים מדגישים את החשיבות של בניית תוכנית מולטי דיסציפלינרית ושת"פ בין גורמי הטיפול השונים לצורך יצירת מעטפת מתאימה לצרכי המטופל. מתן טיפול נגיש וממוקד במסגרת הקהילה יכול למלא תפקיד חיוני בניהול התלות באופיואידים בקרב האוכלוסייה ולהביא לתוצאות משמעותיות ומהירות.

תרשים התערבות אצל מטופלים תלויי אופיואידים במרפאה ראשונית (N=24)

